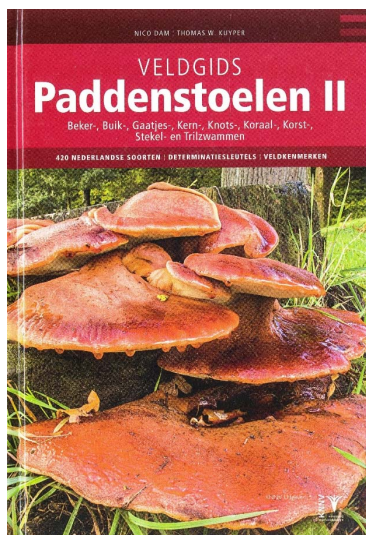

Nieuw in de Jan Verwey bibliotheek

Nico Dam & Thomas W. Kuyper 2016. **Veldgids Paddenstoelen II**. KNNV Uitgeverij Zeist. 354 pagina's. Prijs € 39,95.

Drie jaar geleden verscheen in de prachtige serie KNNV-Veldgidsen een deel over Paddenstoelen. In de recensie die ik daar toen over schreef (zie Strandloper december 2013), stelde ik vast dat het jammer was dat alleen de plaatjes- en buisjeszwammen in dat boek werden behandeld. Nu, drie jaar later, is dat gemis verholpen in het tweede deel dat in

september is verschenen: *Veldgids Paddenstoelen II*. Ook hier zijn de auteurs Nico Dam en Thomas W. Kuyper. Dit deel behandelt de volle breedte van alle groepen die in deel I niet aan de orde kwamen zoals beker-, buik-, korst- en trilzwammen. Net als in het eerste deel is de selectie van de behandelde soorten gebaseerd op het aantal waarnemingen, dat via de Paddenstoelenkartering de afgelopen jaren is gemeld. Volgens Dam en Kuyper gaat het om soorten, die in 95% van alle gevallen worden gemeld. Grote kans dus dat met deze veldgids vondsten op naam zijn te brengen. De auteurs realiseren zich wel, dat in dit boek de herkenbaarheid van soorten door hun vaak geringe formaat niet altijd meevalt. Doel van elke veldgids, en daar is deze uitgave geen uitzondering op, is om soorten ter plekke op naam te kunnen brengen. Het resultaat is een boek met 420 verschillende soorten. Samen met de 500 die al in deel I zijn behandeld, heeft de paddenstoelenliefhebber handzame informatie over bijna 1000 soorten, die in Nederland voorkomen. Enerzijds weinig, omdat er inmiddels meer dan 5000 soorten bekend zijn in ons land. Anderzijds is dit wel sinds hele lange tijd een uitgave voor een breed publiek, die echt op de Nederlandse situatie is gebaseerd. De meeste andere gidsen, die op dit moment verkrijgbaar zijn, hebben een ander land of een ander gebied als oorsprong. De teksten en foto's zijn van prima kwaliteit: goede uitleg, duidelijk herkenbare soorten, soms voorzien van een extra inzet, en gedrukt op een goede kwaliteit papier.

Toch zijn er ook wel een paar minpunten te noemen. Het belangrijkste bezwaar van dit boek vind ik, dat de soorten die uit negen verschillende groepen komen, niet groepsgewijs zijn gerangschikt, maar op alfabet van de Latijnse naam. Dit betekent bijvoorbeeld dat er zeven soorten aardster uit de groep van de buikzwammen bij *Geastrum* staan, maar dat het Weerhuisje (*Astraeus*) en de Peperbus (*Myriostoma*) op een hele andere plaats in het boek staan. Wie in het veld snel wil weten met welke

aardster hij van doen heeft, mist het overzicht van alle mogelijkheden. Voor de overige acht groepen geldt hetzelfde bezwaar. In het eerste deel van de Veldgids Paddenstoelen is dit minder problematisch, omdat het hier maar om twee groepen gaat.

Zoals gezegd is de opzet van het boek gebaseerd op alfabetische volgorde van de Latijnse namen. Dat vraagt veel van de gemiddelde liefhebber. Met ruim 5000 soorten is het al een hele toer om de Nederlandse namen te leren, laat staan de Latijnse. Er is weliswaar achterin een summier index opgenomen en er zijn determineersleutels, maar echt toegankelijk is het boek zo niet.

Ten slotte wegen beide veldgidsen samen bijna twee kilo. Dat vraagt om vooraf overleg binnen de paddenstoelenwerkgroep wie welke boeken meeneemt. Want naast deze veldgidsen zijn er nog een paar boeken, die je graag bij je wilt hebben.

Afgezien van deze punten van kritiek mag de relatief kleine schare paddenstoelenliefhebbers blij zijn met het initiatief van de KNNV om twee veldgidsen te wijden aan paddenstoelen. Hier kunnen we jaren mee vooruit. En een knappe prestatie van Nico Dam en Thomas W. Kuyper. *Arie Dwarswaard*

Koos Dijksterhuis 2016. **De spreeuw**. Uitgeverij Atlas Contact Amsterdam/Antwerpen. 160 pagina's. Prijs € 20.

Uitgeverij Atlas Contact gaat door met het uitbrengen van goed leesbare vogelboeken voor een breed publiek. Sommige deeltjes zijn geschreven door onderzoekers, die bijna levenslang met 'hun' soort bezig waren, zoals "De grutto" van Albert Beintema en "De rotgans" van Bart Ebbing. Bij andere deeltjes heeft de schrijver een speciale belangstelling voor een soort zonder daarbij zelf

diepgaand onderzoek te hebben verricht. Tot die categorie behoorde bijvoorbeeld het boekje over Gierzwaluwen van Martin Melchers. Koos Dijksterhuis heeft die opzet ook gevolgd. Hij heeft zich verdiept in de literatuur over Spreeuwen en heeft gesproken met allerlei mensen, die Spreeuwen bestudeerd hebben of nog bestuderen. Hiermee is een prima informatief en goed leesbaar - dat kun je wel aan Dijksterhuis overlaten - boekje ontstaan.

Het aardige van Spreeuwen is natuurlijk, dat je ze het gehele jaar dichtbij huis kunt zien. De overgang van het mooi gestippelde winterkleed, naar het veelkleurige broedkleed is vanuit de huiskamer te volgen. Ook voor het volgen van het broed- en foeragegedrag kun je in je

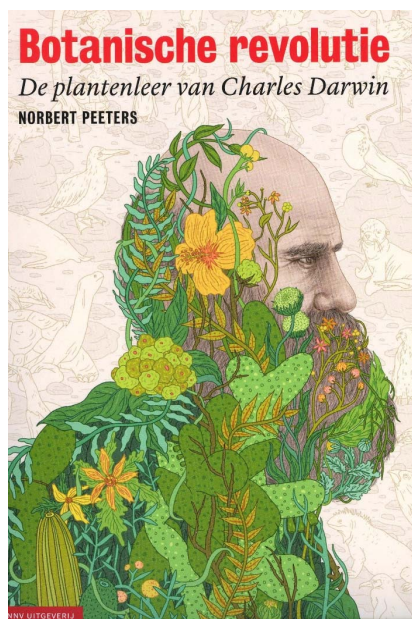
eigen omgeving blijven. En toch is er nog heel wat te ontdekken aan deze vogel. Waarom lopen de aantallen in ons land terug? Waarom broedt de Spreeuw niet meer in de bossen waar tegenwoordig meer boomholten zijn dan ooit tevoren? Waarom neemt het aantal trekvogels uit Scandinavië sterk af? Wat is de functie van de geweldige zwermen boven de slaapplaats?

Op deze en nog meer vragen wordt ingegaan waarbij ook onderzoekers aan het woord komen.

Een heerlijk boekje over een vogel, waar je vrolijk van wordt. Ook nu weer moet helaas worden opgemerkt dat van illustraties nauwelijks sprake is.

Jelle van Dijk

Norbert Peeters 2016. **Botanische revolutie. De plantenleer van Charles Darwin.** KNNV Uitgeverij, Zeist. 336 pagina's Prijs € 24,95.

Onze bibliotheek werd door een gulle gever verrijkt met dit boek van Norbert Peeters. Dat het een goed geschreven boek is, blijkt wel uit het feit dat het genomineerd werd voor de Jan Wolkersprijs. Dat een goed vogelboek ("De grutto", zie Strandloper september 2015) het won van een boek over planten is bij een

publieksverkiezing niet zo verwonderlijk.

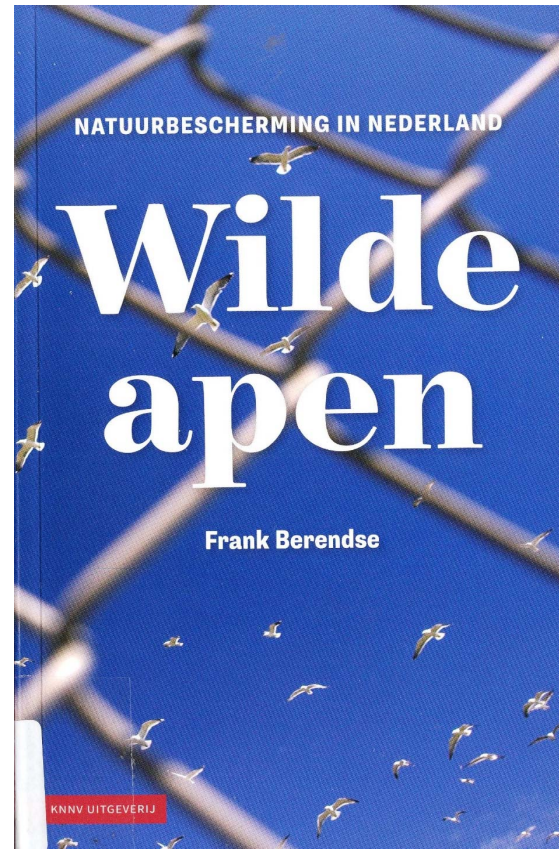
Charles Darwin is wereldberoemd geworden door de evolutieleer, neergelegd in zijn boek uit 1859 "On the origin of species". Veel minder bekend is, dat hij ook heel veel tijd gestoken heeft in plantenonderzoek en daar ook over gepubliceerd heeft. Dat was met name na de publicatie van 'Origin' het geval. Zo onderzocht hij de zaadvorming bij orchideeën en de wijze, waarop klimplanten groeien. Ook de vorming van het wortelstelsel heeft hij diepgaand bestudeerd. Een boeiend hoofdstuk is gewijd aan de vleesetende planten. Interessant zijn ook de beschouwingen over de slaapstand van planten en het oriëntatievermogen.

Toch kunnen we wel stellen, dat Darwin met al die plantenstudies bij elkaar niet tot zijn evolutieleer was gekomen. Het waren de reizen van Alfred Russel Wallace en zijn eigen reis met de Beagle, die hem tot nieuwe inzichten in het dierenrijk brachten. Dat neemt niet weg dat dit boek voor plantenliefhebbers veel interessante stof

bevat. De ruim 60 pagina's met (voet)noten vormen een waardevolle aanvulling op de verzorgde teksten.

Jelle van Dijk

Frank Berendse 2016. **Natuurbescherming in Nederland. Wilde apen.** KNNV Uitgeverij Zeist. 95 pagina's Prijs € 10.

Met de 'wilde apen' uit de titel van dit boekje doelt Berendse op moderne mensen, die ver van hun natuurlijke oorsprong zijn afgedwaald. Met vlotte pen beschrijft Berendse de geschiedenis van de Nederlandse natuurbescherming en de stand van de natuur op dit moment. Daar zijn positieve kanttekeningen bij te plaatsen. Maar er valt niet te ontkomen aan de conclusie dat er een enorme kaalslag op het boerenland plaatsvindt. De steeds maar doorgaande intensivering van het agrarisch bedrijf met gebruik van mest en bestrijdingsmiddelen heeft er toe geleid dat de biodiversiteit in agrarisch Nederland lager is dan ooit en schril afsteekt bij die in andere delen van Europa. Ook de invloed van intensieve landbouw op aangrenzende natuurgebieden moet niet onderschat worden. Frank Berendse pleit voor een rigoureuze verandering van ons agrarisch beleid met veel meer aandacht voor behoud en versterking van de natuurwaarden, ook in onze agrarische landschappen.

Jelle van Dijk